

bylo osm), s poukazy na analogie odjinud. Přehledné je grafické schéma všech hrobek na str. 82.

Druhá část (91—162) podává zprávu o významu raně heladského osídlení na jižním svahu akropole v Berbati r. 1937. Sondou (55 m dlouhou a 10—20 m širokou) byla prozkoumána jedna terasa návrší, kde byly odkryty poměrně dobře dochované zbytky obytných budov, v nichž se objevuje megaron s krbem uprostřed, které mělo možná funkci sakrální, soudce podle provedení kruhového krbu z pálené hlíny; k němu přiléhaly skladištní místnosti s pithy. Ostatní domovní komplexy mají dosti prostorné (kolem 4 m × 4 1/2 m) pravouhlé místnosti. Není tu řešení apsidové, ani půdorysy okrouhlé. Pozoruhodné jsou jámy (bothroi) s organickými zbytky a keramickými střepey důležitými pro datování. Vedle fragmentů malované keramiky neolitické (na barevné tabulce) vylíčil zde autor několik skupin odlišných tvarově i technickým provedením, které lze sestavit v řadu postupující v relativní chronologii v období EH II a EH III, na jehož konci došlo k zničení svahu akropole požárem. Vybrané ukázky keramiky, jejichž hojné a rozmanité profily jsou podány kresbou, jsou ve fotografické reprodukci, ostatní nálezy jsou jen registrovány a popsány. Přílohu tvoří kresebný nárys zkoumaného areálu na svahu akropole.

Gabriel Hejzlar

Velkolepý archeologický výzkum athénské agory, který provedla svým nákladem Americká škola klasických studií v Athénách v l. 1931—1940 a 1946—1960 za vedení význačných archeologů, byl v průběhu prací publikován v ročnících časopisu *Hesperia* a *American Journal of Archeology*. Pro potřeby širšího publika byl vydán průvodce kolektivní prací za vedení ředitele *Homera A. Thompsona The Athenian Agora*. A guide to the excavation and Museum. Athény 1962 (str. 230, obr. 29, tab. XVIII, 1 pláněk). V úvodních kapitolách je podle literárních zpráv naznačen význam agory v antickém městě a podána je ve stručném náčrtu historie místa podle archeologických nálezů a jiných dokladů od doby neolitické (asi 3 000 př. n. l.) do nové doby; nastíněna je historie archeologického výzkumu 19. stol. a zvláště práce amerických archeologů v uvedených letech, kterou byl odkryt skoro celý areál agory po vyvlastnění asi 360 domů a po odklizení nánosu věků vysokého až 12 m. (Srov. *Lf* 60, 1933, 240n., 62, 239n., 64, 377n.)

Publikace je spolehlivě poučným průvodcem pro chráněný areál, ale vede nejprve k Hefaistovu chrámu (dříve zv. Theseion), odkud je na celé prostranství pohled zvláště výhodný. Pak je možno sledovat jednotlivé budovy a památky v dochovaných zbytcích a poučiti se o jejich funkci a historii, pokud je známa nebo se dala rekonstruovat. Defilují tak před čtenářem tyto odkryté památky: na západní straně tholos, buleuterion, metroon, oltář Dia Agoraia, base pro sochy 10 eponymních heroů attických fyl, úřadovny, chrám Apollona Patroa, stoa Diava či basileios. Na severní straně po linii trati k Pireu (za ní byla stoa poikile, která není dosud prozkoumána) byla odkryta svatyně 12 bohů, chrám a oltář Areův a možná stopy base k sousedí Harmodia a Aristogeitona, jižněji pak v ose náměstí bylo odeion Agrippovo, překryté po zničení požárem r. 267 n.l. později gymnasiem. Dále k jihu kolmo k odeiu ve směru záp.-východním probíhala dvojlodní stoa, označovaná jako střední, z doby helenistické. Vedle odeia běžel směrem od sz. k jv. panathenajský dromos k akropoli. Východní stranu dnes ovládá v l. 1953—1956 rekonstruovaná jednopatrová stoa Attalova, ve které bylo zřízeno museum pro nálezy z agory. Dále k jihu byla knihovna Pantainova z 2. stol. n. l. a v jejím sousedství chrám Demetry a Kory (zvláště význačná svatyně vedle Parthenonu a Hefaisteia). Jižní stranu náměstí vroubila stoa z 5. stol. př. n. l. (renovovaná v 2. stol.), vedle níž na záp. straně přiléhalo sídlo soudního dvoru Heliaine, fontána a klepsydra; o něco dále na svahu návrší Kolonos agoraios stálo strategion. Za stouu v jv. nároží bylo zjištěno nymfaion a vedle něho vodní mlýn z doby římské (snad nejstarší v Evropě) a lis na olej, proslulá fontána Enneakrunos a mincovna.

V Attalově stoi je umístěno museum pro všechny nálezy z agory (str. 119—199) a některé přivezené sem z Nár. musea a ze severního svahu Akropole a Pykny. V přízemí jsou musejní pracovny a dílny, v kolonádě v přízemních místnostech, na terase a v 1. patře jsou rozmístěny nalezené předměty od doby neolitické do doby turecké, roztríděné podle druhů a chronologicky (keramika, plastiky, lampy, předměty ze slonoviny a z kovů, mince, nápisy aj.). Jsou tu i modely a plány. Připojen je nárys cesty Pausaniovy přes agoru (obr. 29), přeložená excerpta z jeho *Periegesis*, mající vztah k topografii agory, pojednání o soudních dvorech na agoře podle antických zpráv a přehled některých hlavních dat pro Athény. Užitečná je vybraná bibliografie pro jednotlivé stavby a poukaz na serií monografických zpracování jednotlivých druhů získaných nálezů. Pověsečné poučení o nich podávají v Athénách vydávané *Picture Books*, např. *Ancient Portraits from the Athenian agora*, 1960, *Pots and Pans of Classical Athens*, 1961 aj. Plánky, náčrty polohové a celkový plán vypracoval J. Travlos. Index jmen a předměty usnadňuje orientaci v této publikaci.

Gabriel Hejzlar